

Aan de voorzitter en de leden
van de Vaste Commissie voor Financiën
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 200 18
2500 EA DEN HAAG

Amsterdam, 20 oktober 2011

Ref: B2011.54

Betreft: Kabinetsvisie accountancy en toezicht financiële verslaggeving en
initiatiefnota Tweede Kamerlid Plasterk 'De accountancy na de crisis'

Geachte dames en heren,

Onlangs heeft uw Commissie Eumedion uitgenodigd te reageren op de Kabinetsvisie op accountancy en toezicht financiële verslaggeving¹ en op de initiatiefnota van Tweede Kamerlid dr. R.H.A. Plasterk over 'De accountancy na de crisis'.² Eumedion, de organisatie van institutionele beleggers, gaat graag op deze uitnodiging in. Op 21 april jl. zonden wij al een brief aan de minister van Financiën waarin wij de analyse van initiatiefnota van de heer Plasterk in grote lijnen ondersteunen. Deze brief is bijgevoegd.

Onze belangrijkste punten zijn de volgende:

1. Toezicht verslaggeving: Eumedion kan zich vinden in het kabinetsvoornemen om de wetgeving voor inzake het toezicht op financiële verslaggeving te verbeteren, maar betwijfelt of de concreet voorgestelde maatregelen voldoende effectief zullen zijn. Zo hebben wij twijfels bij de voorgestelde criteria voor de mogelijkheid tot uitwisseling van informatie tussen de afdeling toezicht accountantsorganisaties en de afdeling toezicht financiële verslaggeving van de Autoriteit Financiële Markten (AFM), de zgn. opening in de Chinese Wall. Deze vinden wij niet goed werkbaar.

¹Brief van de minister van Financiën van 13 september 2011 (Kamerstukken II 2010/2011, 32 681, nr.2)

²Kamerstukken II 2010/11, 32 643, nr. 2.

2. Rol van de accountant: Eumedion ondersteunt de in de kabinetsvisie gepresenteerde beleidsvoornemens om de kwaliteit van de accountantscontrole te verbeteren. Eumedion pleit voor een spoedige implementatie van de actiepunten die in het plan van aanpak van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) zijn opgenomen. Eumedion vindt verder dat controlegerelateerde diensten aan de controlecliënt door de accountantsorganisatie mogelijk moeten blijven. Niet aan controle gerelateerde dienstverlening aan een controlecliënt zou echter niet meer door de controlerende accountantsorganisatie mogen worden verricht. Eumedion is geen voorstander van verplichte roulatie van accountantskantoren. Passender is om ondernemingen te verplichten om periodiek een verplichte aanbesteding te houden voor de controleopdracht. Eumedion is verder voorstander van het publiceren van inspectierapporten over individuele accountantsorganisaties door de AFM. Raden van commissarissen en aandeelhouders kunnen de geconstateerde kwaliteitsverschillen dan betrekken bij de selectie en benoeming van de accountant.

Hieronder zullen wij kort nader stilstaan bij het belang dat institutionele beleggers hebben bij publiek toezicht op financiële verslaggeving en op accountantsorganisaties (paragraaf 1). Daarna zullen wij eveneens beknopt ingaan op de concreet voorgestelde maatregelen ten aanzien van het toezicht op financiële verslaggeving (paragraaf 2) en de rol van de accountant (paragraaf 3).

1. Belang toezicht verslaggeving en accountantscontrole voor institutionele beleggers

De jaarrekening en het jaarverslag zijn voor institutionele beleggers belangrijke informatiebronnen voor hun analyses van beursondernemingen en het nemen van beleggingsbeslissingen. Effectief publiek toezicht door de AFM op de juiste toepassing van de relevante verslaggevingsstandaarden bevordert de kwaliteit van die informatiebronnen en kan daarmee bijdragen aan het vertrouwen van beleggers in deze beursondernemingen.

Ook de externe accountant heeft grote waarde voor institutionele beleggers. Een 'schone' goedkeurende controleverklaring is in de ogen van beleggers 'de' waarborg dat de jaarrekening ook daadwerkelijk de financiële positie van de onderneming weerspiegelt. Een belegger heeft zelf vaak te weinig kennis, tijd en middelen om de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving in al haar facetten te beoordelen. Beleggers vertrouwen en moeten kunnen blijven vertrouwen op de kwaliteit van de accountantscontroles en op de informatieve waarde van accountantsverklaringen.

Helaas zijn er zowel bij de effectiviteit van het toezicht op financiële verslaggeving als bij de kwaliteit van sommige accountantscontroles de laatste tijd de nodige vraagtekens geplaatst, zoals ook blijkt uit de kabinetsvisie en de initiatiefnota. Eumedion vindt dit zorgelijk en potentieel schadelijk voor het vertrouwen van beleggers in beursondernemingen in een periode waarin het vertrouwen van beleggers toch al broos is.

Verbeteringen zijn nodig en Eumedion waardeert het dan ook dat in de kabinetsvisie en de initiatiefnota diverse verbeteringen worden voorgesteld. Ten aanzien van de rol van de accountant vinden wij het wenselijk als het degelijke plan van aanpak van de NBA wordt geïmplementeerd. Dit vergt op sommige punten wetswijziging.

Eumedion stelt het op prijs wanneer het kabinet en de Tweede Kamer de totstandkoming van wetgeving die nodig is om de effectiviteit van het toezicht op financiële verslaggeving te verstevigen en de rol van de accountant te verbeteren (aanpassingen in de Wet op het financieel toezicht en in Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek) met spoed ter hand zal nemen.

2. Toezicht financiële verslaggeving

De belangrijkste bevindingen van Eumedion ten aanzien van de voorstellen in de kabinetsvisie en de initiatiefnota over toezicht financiële verslaggeving zijn de volgende:

- Eumedion kan zich vinden in het kabinetsvoornemen om de wetgeving inzake het toezicht op financiële verslaggeving te verbeteren, maar betwijfelt of de concreet voorgestelde maatregelen voldoende zullen zijn om het toezicht substantieel effectiever te maken.
- De waarborgen voor het uitwisselen van informatie van de afdeling toezicht accountantsorganisaties naar de afdeling toezicht verslaggeving ('opening in de Chinese wall') dienen niet zodanig zwaar te worden opgetuigd dat de AFM er feitelijk weinig aan heeft. Uiteraard moet de informatiewisseling niet volstrekt willekeurig plaatshebben, maar het voorgestelde criterium dat informatie om te kunnen worden uitgewisseld een invloed op de beurskoers moet hebben van ten minste 10% is niet alleen erg fors, maar ook erg arbitrair en moeilijk vooraf in te schatten. Eumedion meent dat beter aansluiting kan worden bij de ernst van de vermoedelijke overtreding waarop de uit te wisselen informatie betrekking heeft dan het gewicht dat door de markt aan de informatie wordt toegekend. Een geschikter criterium is volgens ons dat het moet gaan om informatie die een redelijk vermoeden geeft van een mogelijke materiële onregelmatigheid in de jaarrekening van de desbetreffende onderneming

en/of van een zodanige onregelmatigheid dat het vertrouwen in het maatschappelijk verkeer wordt aangetast.

- Eumedion kan zich wel vinden in de voorgestelde criteria voor het (in omgekeerde richting) verstrekken van informatie door de afdeling toezicht verslaggeving aan de afdeling toezicht accountantsorganisaties (criterium van zwaarwegend maatschappelijk belang) of aan de afdeling toezicht Wft (criterium zware overtreding wettelijk voorschrift).
- Naast het onder omstandigheden delen van belangwekkende informatie dient het ook mogelijk te zijn om deskundigheden te delen. Onder het huidige regime mag een medewerker van de AFM met specifieke kennis van bepaalde verslaggevingstandaarden uit de afdeling die toezicht houdt op financiële verslaggeving geen vragen van zijn collega's uit de afdeling die toezicht houdt op accountantsorganisaties beantwoorden over diezelfde verslaggevingsstandaarden. Dit maakt het toezicht onnodig omslachtig en duur.
- Tevens zou de AFM de gevraagde ruimte moeten krijgen om themaonderzoek te doen op grond van op (niet-) financiële risico's die bijvoorbeeld in een bepaalde sector bestaan, zonder dat voor elke individuele onderneming al op voorhand afzonderlijke twijfel over de juiste toepassing van verslaggevingvoorschriften hoeft te bestaan. Ook hierin voorziet de kabinetsvisie helaas niet.
- Eumedion kan zich vinden in het voorstel dat wanneer een onderneming onvoldoende gevolg geeft aan een door de AFM gedane aanbeveling met betrekking tot de (toekomstige) financiële verslaggeving, de AFM de wettelijke bevoegdheid krijgt om via de Ondernemingskamer aanbevelingen afdwingbaar te maken.

3. De rol van de accountant

De belangrijkste bevindingen van Eumedion ten aanzien van de voorstellen in de kabinetsvisie en de initiatiefnota over de rol van de accountant zijn de volgende:

- Eumedion ondersteunt de in de kabinetsvisie gepresenteerde beleidsvoornemens om de kwaliteit van de accountantscontrole te verbeteren. Verbeteringen zijn nodig. De informatieve waarde van de controleverklaring is in toenemende mate een onderwerp van discussie geworden. Ook zijn er vragen gesteld over de positie van de accountant. De accountant lijkt zich soms te veel te vereenzelvigen met de belangen van degenen die hij moet controleren in plaats van de belangen van de gebruikers van de verslaggeving voorop te stellen. Dit laatste wordt in de kabinetsvisie en initiatiefnota ook terecht onder de loep genomen.

- Eumedion meent dat de onafhankelijkheid van de accountant beter dient te worden gewaarborgd door een deskundige en onafhankelijke raad van commissarissen nadrukkelijker als opdrachtgever te laten fungeren (selectie, opdracht, evaluatie en rapportage). De raad van commissarissen dient over het opdrachtgeverschap en het auditproces zelf verantwoording af te leggen in het verslag van de raad van commissarissen als onderdeel van het jaarverslag. Daarnaast dient het bestuur of de raad van commissarissen de hoofdpunten uit het verslag van de accountant ('management letter') in het jaarverslag te bespreken. Wordt aan de aanbevelingen volgens de accountant onvoldoende gevolg gegeven, dan kan de accountant hierop in een toelichtende paragraaf bij de controleverklaring de aandacht van de gebruiker op vestigen.
- Eumedion vindt dat de onafhankelijkheid van de accountant verder dient te worden gewaarborgd door een verbod op commerciële prikkels bij beloning van personen die bij de accountantscontrole zijn betrokken. Het recente rapport van de AFM over prikkels voor kwaliteit accountantscontrole heeft duidelijk gemaakt dat een snelle invoering van dit verbod nodig is.³ De NBA heeft recentelijk een voorstel gedaan om een dergelijk verbod in de beroepsregelgeving op te nemen. Deze proactieve houding van de NBA juichen wij toe.
- Eumedion meent dat wanneer de onderneming in het jaarverslag onvoldoende inzicht geeft in de belangrijkste financiële en niet-financiële risico's voor de strategierealisatie van de onderneming de accountant de mogelijkheid moet hebben en gebruiken om op dit tekort te wijzen in de toelichtende paragraaf van de controleverklaring ('emphasis of matter paragraaf').
- Eumedion is voorstander van een strikte scheiding binnen een accountantsorganisatie tussen controlewerkzaamheden en adviesdiensten die niet aan de controle zijn gerelateerd. Eumedion steunt dan ook het voornemen van het kabinet om een consultatie te starten over de toegestane en niet-toegestane dienstverlening aan de controlecliënt. Wij vinden dat controlegerelateerde diensten aan de controlecliënt door de accountantsorganisatie uit kosten en efficiencyoverwegingen wel mogelijk moeten blijven. Niet aan controle gerelateerde dienstverlening aan een controlecliënt zou wat ons betreft niet meer door de accountantsorganisatie mogen worden verricht. Dergelijke dienstverlening is mogelijk bedreigend voor de onafhankelijkheid van de externe accountant. Wij zijn overigens geen voorstander van een verplichte splitsing van accountantsorganisaties in een deel dat uitsluitend controlewerkzaamheden verricht en een deel dat zich uitsluitend op dienstverlening richt. Controle en dienstverlening kunnen onder één dak van de

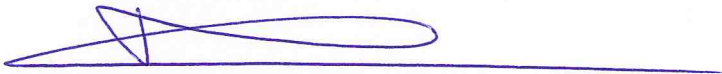
³ Rapport van de Autoriteit Financiële Markten van 6 oktober 2011 over prikkels voor de kwaliteit van accountantscontrole (www.afm.nl).

accountantsorganisatie blijven, als de niet aan de controle gerelateerde dienstverlening maar niet wordt verricht aan de controlecliënt.

- Eumedion is geen voorstander van verplichte roulatie van accountantsorganisaties. Een verplichte wisseling zou naast kennisverlies, in het licht van de marktconcentratie, tot hogere kosten voor beursondernemingen kunnen leiden. In plaats van verplichte roulatie acht Eumedion het passender om ondernemingen te verplichten om periodiek een verplichte aanbesteding te houden voor de controleopdracht. Dit heeft als groot voordeel dat er wel een vast herbezinningmoment is waarbij andere kantoren gelijke mogelijkheden krijgen om de nieuwe controleopdracht te verwerven, maar een accountantsorganisatie die haar werk gewoonweg naar volle tevredenheid van een ieder verricht niet verplicht terzijde hoeft te worden geschoven.
- Eumedion is voorstander van het publiceren van inspectierapporten over individuele accountantsorganisaties door de AFM. Raden van commissarissen en aandeelhouders kunnen de geconstateerde kwaliteitsverschillen dan betrekken bij de selectie en benoeming van de accountant.

Wij zijn uiteraard beschikbaar deze brief desgewenst nader toe te lichten. Onze contactpersoon is Wouter Kuijpers (email wouter.kuijpers@eumedion.nl tel. 020 70 85 882).

Met vriendelijke groet,

Drs. Rients Abma
Directeur Eumedion